

Alushariduse tööd reguleerib **Koolieelse lasteasutuse seadus** (KLS). Õppe-kasvatustegevuse aluseks koolieelses lasteasutuses on **Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava** (KLRÕ).

Erivajadusega laps on laps, kelle eakohastest võimetest, terviseseisundist ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi:

1. lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid, spetsialistide olemasolu);
2. rühma tegevuskavas (fikseerituna rühma kuukavas individuaalselt eriabi vajavate laste kohta; IAK rakendamise näol).

Teelahkme lasteaias lähtume lapse erivajaduse määratlemisel KLRÕs sätestatust. Peame vajalikuks eristada arenguhäiret (puuet) ja erivajadust, kuna tavalasteaias on lapsed sageli ilma diagnoosita. Puuet kasutatakse valdavalt meditsiinilises ja sotsiaalses kontekstis ning see on seotud sotsiaaltoetuste ja rehabilitatsiooniteenuste süsteemiga, mis on suurel määral puudepõhine ja rakendub peale lapse põhjalikku pedagoogilis-psühholoogilist ja meditsiinilist uuringut.

Erivajaduse mõiste on laiem ning seostub eelkõige õpi - või arenduskeskkonna eripäraga, millest saame oma asutuse töös lähtuda. Erivajadusega last käsitleme kui isikut, kes võib erineda keskmisest ja eakohasest arengust oma vaimsete võimete, sensomotoorsete võimete, kommunikatsioonivõimete, käitumise ja emotsionaalse arengu või füüsiliste oskuste poolest nii, et laps vajab tegevuste ja õppeprotsessi, sealhulgas ka kehalise tegevuse, jõukohastamist.

Erivajaduseks loetakse kognitiivset teisitolemist- kõike seda, mis tingib vajaduse muuta ja kohandada keskkonda ja tegevusi, et tagada lapsele maksimaalsed võimalused tema arengupotentsiaali realiseerimiseks. Koolieelses eas avalduvaid erivajadusi nimetatakse arengulisteks (AEV).

Erivajadusega on :

- andekas ja/või erivõimetega laps;
- potentsiaalse õpiraskusega laps;
- kõnearengu peetusega või- häirega laps;
- emotsionaal- ja käitumiseraskusega laps;
- meeleorganite düsfunktsiooniga laps;
- vaimse arengu mahajäämusega laps;
- füüsilise arenguhäirega, tugi-liikumisaparaadi häirega laps;
- kroonilise haigusega laps (diabeet, allergia jms);
- aneemiline ja/või mõnel muul põhjusel pikemat aega lasteaiast eemal viibiv laps;
- muust kultuurikeskkonnast pärit laps;
- pervasiivse arenguhäire, autistlike käitumisjoonte ja/või Aspergeri sündroomiga laps;
- sõltuvushäiretega laps.

Lähtume teadmistest, et erivajaduse üks ühine joon on, et see on alati individuaalne ja ei eksisteeri üht keskmist erivajadust või universaalset viisi samalaadse erivajaduse kompenseerimiseks. Iga lapsele läheneme individuaalselt, lähtudes tema arenguerisuse iseärasustest, lapse isiksusest, lapse vanemate ootustest ja lapse arenguvajadustest.

Erivajadusega lapse arengu toetamiseks on Teelahkme lasteaias olemas võimalused:

- eripedagoogiliseks abiks;
- logopeediliseks abiks;
- arendustegevuse individuaaliseerimise kohandamiseks (IAK) ja rakendamiseks;
- psüühiliste protsesside korrigeerimiseks;
- kooliküpsuse tagamiseks ja osaoskuste valdamise taseme hindamiseks.

Eripedagoogiline ja logopeediline abi toimub lasteaias individuaaltundide ja grupitegevustena, arvestusega, et lapsed saaksid tugiteenust kahel korral nädalas või ühel korral pikema teraapiaseansi näol.

Erivajadusega lastega töötamise eesmärgid:

1. igapäevategevustes ja/või õpitegevustes ilmnevate raskuste leevendamine ja ületamine;
2. erivajadusega lastele õpi- ja rühmategevuste jõukohastamine ja laste õpetamisel sobivast raskusastmest lähtumine;
3. positiivsete ja toetavate suhete soosimine erivajadusega ja tavalaste vahel, sotsialiseerumisprotsessi toetamine ja suhtlemise julgustamine;
4. lastele positiivses, sobivas ja mõistetavas vormis erivajaduse olemuse selgitamine ja näitlikustamine;
5. lastevanemate toetamine, koostöö julgustamine ja kaasamine arendusprotsessi. Lastevanemate kaasamine tulemuslikku meeskonnatöösse.

Põhimõtted:

1. erivajaduse märkamisel kasutavad rühmaõpetajad vaatlusandmeid, lastevanematelt saadud andmeid ja oma parimast ametialasest teadlikkusest ja positiivsest suhtumisest tulenevaid järeldusi. Esmalt tehakse koostööd asutuse eripedagoog-logopeediga. Vajadusel pööratakse teiste spetsialistide poole;
2. andekus, õpiraskus, emotsionaal-käitumisraskused ei vaja korrektsioonitöö algatamiseks arstlikku diagnoosi;
3. IAK koostamise aluseks on arenduserisust ja lapse erivajadust määratlev diagnoos ja rehabilitatsiooni plaan;
4. arendustegevuse individualiseerimise algatus ja /või soov võib tulla lapse vanematelt, nõustamiskomisjonilt, rühmaõpetajatelt, asutuse spetsialistilt ning KOV vastavalt spetsialistilt;
5. IAK koostamise meeskonna moodustab, kutsub ellu ja selle tööd reguleerib asutuse juht. IAK meeskonda kuuluvad asutuse juht, rühma töötajad, eripedagoog-logopeed, KOV esindaja, lapse vanemad. Arendustegevuse individualiseerimine näeb ette igapäevase õpi- ja kasvatusprotsessi korraldamist lähtuvalt lapse vajadustest;
6. IAK koostamise aluseks on KLRÕ vastuvõetud 2. tasandi lapse individuaalsuse kaart. Selles tuuakse välja lapse tugevused erinevates valdkondades ja märgitakse arendamist vajavad aspektid. Tööd planeeritakse igas valdkonnas 1-2 arenduseesmärgiga. Aruandlus toimub kord kvartalis, lapse vanemate osavõtul ja jooksvalt arenduseesmärgi täitumisel ja uue arenduseesmärgi sätestamisel. Meeskond annab üksteisele edusammudest ja probleemidest kohestele teada ja teavitab vajadusel lapse vanemaid, asutuse juhti ja KOV esindajat;
7. vajadusel kaasatakse teiste spetsialistide abi arendustegevusse. Kui arendustegevuses osalevad ka väljaspool asutust asuvad spetsialistid, siis toimub informatsiooni vahetamine ja eesmärkidest ning tulemustest teavitamine;
8. erivajadusega lapse kohta täidetakse 2. tasandi kaart, mille sisuga on tuttavad vaid asjassepuutuvad isikud. Kõikides last puudutavates küsimustes lähtutakse andmekaitse seadusest ja lastevanemate kirjalikust nõusolekust;
9. kõnearengu probleemide korrektsiooni teostab logopeed;
10. psüühiliste protsesside korrektsiooni teostab eripedagoog;
11. potentsiaalse õpiraskuse märkamise ja korrektsioonitööga tegeleb eripedagoog;
12. kooliküpsuse kujunemist ja osaoskuste valdamise taset hindab logopeed;
13. potentsiaalse õpivilumuste häire ennetustööga tegeleb logopeed - eripedagoog;
14. lapse arengut fikseerivad rühmaõpetajad vaatluse, arengumängu ja arenguveestluse tulemuste põhjal, mis järgivad lapse vanust.

Eripedagoog-logopeed Sirle Kaljend